A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (tizedik tanács)

2016. június 2.*

„Előzetes döntéshozatal — Letelepedés szabadsága — Alapvető jogok — A tulajdonhoz való jog tiszteletben tartása — A mezőgazdasági üzemekre vonatkozó különös öröklési rendszer — Az Európai Unió Alapjogi Chartája — Hatály — Az uniós jog végrehajtása — Hiány — Az alapügynek az érintett tagállam Európai Unióhoz való csatlakozásának időpontját megelőző tényállása — A Bíróság hatáskörének nyilvánvaló hiánya”

A C-50/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Rejonowy w Koninie (konini kerületi bíróság, Lengyelország) a Bírósághoz 2016. január 28-án érkezett, 2016. január 12-i határozatával terjesztett elő az előtte

Halina Grodecka által indított,

Józef Konieczka és társai

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (tizedik tanács),

tagjai: F. Biltgen tanácselnök, A. Borg Barthet és M. Berger (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint a Bíróság az eljárási szabályzata 53. cikkének (2) bekezdése alapján, indokolt végzéssel határoz,

meghozta a következő

Végzést

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 2. és EUMSZ 8. cikknek, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) első kiegészítő jegyzőkönyve (a továbbiakban: első jegyzőkönyv) 1. cikkének, az EJEE 14. cikkének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 17. cikke (1) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.

* Az eljárás nyelve: lengyel.

2 E kérelmet a Halina Grodecka által a Kazimierz Konieczka 2000. október 10-én bekövetkezett halálát követően indított, öröklési nyilatkozat iránti kérelemre vonatkozó eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

3 A polgári törvénykönyv (Kodeks cywilny) alapügy tényállására vonatkozó változatának 1058. és azt követő cikkei különös rendszert írnak elő az 1 hektárt megahaladó mezőgazdasági földterületet magában foglaló mezőgazdasági üzemek törvényes öröklése esetén. Így a polgári törvénykönyv 1059. cikke lényegében úgy rendelkezett, hogy csak azon örökösök örökölik törvényesen a mezőgazdasági üzemet, akik az öröklés megnyílásának időpontjában a mezőgazdasági termelési ágazatban dolgoztak, vagy többek között a mezőgazdasági termelési tevékenység gyakorlásához szükséges szakmai képzéssel rendelkeztek, azon örökösök kivételével, akik e feltételeknek nem tettek eleget. E törvénykönyv 1064. cikke előírta, hogy különösen valamely mezőgazdasági tevékenység gyakorlásához szorosan kapcsolódó azon szakmai képzés meghatározását, amely lehetővé teszi valamely mezőgazdasági üzem öröklését, minisztertanácsi rendelet rögzíti.

4 A törvénykönyv 1063. cikke alapján az általános elveknek megfelelően csak akkor száll át a mezőgazdasági üzem az örökösökre, ha sem az elhunyt házastársa, sem pedig a törvényes öröklésre jogosult szülők egyike sem tett eleget az ilyen üzem öröklése céljából előírt feltételeknek.

5 Végül a törvénykönyv 925. cikke úgy rendelkezik, hogy a hagyatéki vagyon az elhunyt halálának időpontjában száll át az örökösre.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

6 A Sąd Rejonowy w Koninie (konini kerületi bíróság) előtt folyamatban lévő eljárás a H. Grodecka által K. Konieczka 2000. október 10-i halálát követően benyújtott, öröklési nyilatkozat iránti kérelemre vonatkozik. A szóban forgó hagyaték többek között egy 1 hektárt meghaladó mezőgazdasági üzemből állt.

7 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az öröklési nyilatkozatra vonatkozó eljárás az alapügy tényállására alkalmazandó rendelkezések alapján többek között a hagyatéki vagyon vagy annak egy része mezőgazdasági üzemi jellegének, valamint az örökös(ök)nek a megállapítására irányul. Az e jelleg megállapítására vonatkozó követelmény csak azon örökségekre vonatkozott, amelyek – mint a jelen ügyben – 2001. február 14-ét megelőzően nyíltak meg, amely időpontban a Trybunał Konstytucyjny (Alkotmánybíróság, Lengyelország) kihirdette a 2001. január 31-i ítéletét, amely kimondta az érintett különös rendszert szabályozó, ezt követően hatályon kívül helyezett rendelkezések alkotmányellenességét.

8 A kérdést előterjesztő bíróság kétségét fejezi ki az említett rendelkezéseknek az első jegyzőkönyvvel és a Charta (17) cikkének (1) bekezdésével való összeegyeztethetőségét illetően. Ugyanis e rendelkezések megfosztják az örökösöket a rájuk eső örökségtől azáltal, hogy a mezőgazdasági üzemet érintő öröklési alapokra anyagi jogi korlátozásokat írnak elő. Így azon örököst, aki nem rendelkezik a mezőgazdasági üzem örökléséhez szükséges képesítésekkel, a lengyel állam *de facto* megfosztja az elhunyt vagyonának e részétől.

9 Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság szerint az alapügyben szóban forgó rendelkezések ellentétesek lehetnek az EJEE 14. cikkével és az EUMSZ 8. cikkel, mivel felmerül az a kérdés, hogy igazolt-e az, hogy az érintett nemzeti jogszabályban előírt anyagi jogi kritériumok alapján különbséget tesznek a törvényes öröklésre jogosult örökösök között.

10 Ilyen körülmények között a Sąd Rejonowy w Koninie (konini kerületi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„A jog szupremáciája elvét, az egyenlőség elvét, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét és a tulajdonhoz való jog védelmének elvét megállapító EUMSZ 2. cikket és EUMSZ 8. cikket, az első kiegészítő jegyzőkönyv 1 cikkét, az EJEE 14. cikkét és a Charta 17. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétesek azon nemzeti rendelkezések, amelyek korlátozzák a mezőgazdasági üzemek öröklését, amennyiben a lengyel állampolgárságú vagy külföldi örökös nem tesz eleget a törvényben előírt és egy végrehajtási aktusban meghatározott bizonyos anyagi jogi kritériumoknak?”

A Bíróság hatásköréről

11 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az uniós joggal ellentétesek-e azok a nemzeti rendelkezések, amelyek korlátozzák a mezőgazdasági üzemek öröklését, amennyiben az örökös nem tesz eleget az ilyen üzemmel való gazdálkodáshoz szükséges képességére vonatkozó bizonyos anyagi jogi kritériumoknak.

12 A Bíróság eljárási szabályzata 53. cikke (2) bekezdésének megfelelően, ha a Bíróságnak nyilvánvalóan nincs hatásköre az ügy elbírálására, a Bíróság a főtanácsnok meghallgatását követően – az eljárás folytatása nélkül – az eljárás során bármikor indokolt végzéssel határozhat az ügyben.

13 A jelen esetben ez a rendelkezés alkalmazandó.

14 Ugyanis először is emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság csak attól az időponttól kezdve rendelkezik hatáskörrel az uniós jognak – az annak egy új tagállamban történő alkalmazására vonatkozó – értelmezésére, amikor ez utóbbi az Európai Unióhoz csatlakozott (lásd ebben az értelemben: 1999. június 15-i Andersson és Wåkerås-Andersson ítélet, C-321/97, EU:C:1999:307, 31. pont; 2006. január 10-i Ynos-ítélet, C-302/04, EU:C:2006:9, 36. pont; 2014. november 5-i VG Vodoopskrba végzés, C-254/14, nem tették közzé, EU:C:2014:2354, 10. pont).

15 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapügy tényállása a Lengyel Köztársaságnak az Unióhoz való csatlakozását, vagyis 2004. május 1-jét megelőzően történt. Ugyanis az örökhagyó, akinek a hagyatéka az alapügy tárgya, 2000. október 10-én hunyt el. A törvénykönyv 925. cikke alapján a hagyatéki vagyon átszállása ez utóbbi időpontban történik meg.

16 Másodszor, konkrétabban az EUMSZ 2. és EUMSZ 8. cikknek, valamint a Charta 17. cikkének kért értelmezésével kapcsolatban a Charta 51. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy annak rendelkezéseinek címzettjei a tagállamok annyiban, amennyiben uniós jogot hajtanak végre. Az EUSZ 6. cikk (1) bekezdése, akárcsak a Charta 51. cikkének (2) bekezdése, világossá teszi, hogy ez utóbbi rendelkezései semmilyen módon nem terjesztik ki az Uniónak a Szerződésekben meghatározott hatásköreit.

17 Márpedig az alapeljárás egy öröklési nyilatkozat iránti kérelemre vonatkozik a lengyel jog anyagi jogi és eljárási rendelkezései alapján anélkül, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat bármely eleme lehetővé tenné annak megállapítását, hogy e rendelkezések a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében véve az uniós jogot hajtják végre, vagy akár hogy azok az Unió EUMSZ 8. cikk értelmében vett „tevékenységére” vonatkoznak.

18 Következésképpen a Bíróságnak nincs hatásköre megválaszolni az előterjesztett kérdést annyiban, amennyiben az az EUMSZ 2. és EUMSZ 8. cikknek, valamint a Charta 17. cikkének az értelmezésére vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2010. december 22-i Omalet-ítélet, C-245/09, EU:C:2010:808, 18. pont; 2013. május 30-i Fierro és Marmorale végzés, C-106/13, nem tették közzé, EU:C:2013:357, 11–14. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

19 Végül ami az első jegyzőkönyv 1. cikkének és az EJEE 14. cikkének a kért értelmezését illeti, való igaz, hogy e rendelkezések részben megegyeznek a Charta tulajdonhoz való jog védelmét megállapító 14. cikkével, valamint annak a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó 21. cikkével. Azonban, amint a jelen végzés 17. pontjában már megállapításra került, az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmaz semmiféle olyan konkrét elemet, amely lehetővé teszi annak megállapítását, hogy az alapügy tárgya az uniós joghoz kapcsolódik. Ebben a helyzetben a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérelem megválaszolására (lásd ebben az értelemben: 2011. március 1-jei Chartry-ítélet, C-457/09, EU:C:2011:101, 25. és 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

20 A fenti megállapításokra tekintettel a Bíróság eljárási szabályzata 53. cikkének (2) bekezdése alapján meg kell állapítani, hogy a Bíróságnak nyilvánvalóan nincs hatásköre a Sąd Rejonowy w Koninie (konini kerületi bíróság) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolására.

A költségekről

21 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (tizedik tanács) a következőképpen határozott:

Az Európai Unió Bíróságának nyilvánvalóan nincs hatásköre a Sąd Rejonowy w Koninie (konini kerületi bíróság, Lengyelország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolására.

Aláírások